Интернет-версия zaman.smikbr.ru

2010 жыл 22-чи сентябрь бараз кюн. Nº 180 (18601)

Багъасы Зсомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Хапкъпа арапы

ну башчылыгыында Соч 2010 деген 9-чу Халкълс

Энишге тая баргъаныбыз тохтатылгъанды. ВВП ёседи

Форумну иши, алгыын жылладача «Инвестиция онгла: муратла,ахшы къууумла,къыйматы» деген пленар жыйылыудан башланнганды. Аны,тёжыйылыудан башпан-иганды. Аны, те-реде болгынына, Россейии Прави-тельствосуну Председатели Владимир Путин ачханды, —бек сейирили к кёр-мочге к-арадыкъ, регионгарыбызны жангылыктары бла да шагъырей болдук. Кёрген затларыбыз окономи-ка аятыы кооное тура бартынын кёр-поэтериле-, деп башпат-анды Путин-Ол акыза татерцен, Россейна эконо-микасы эниште тат бартынын тотат-зерны, анга ма запельня мастка анша-занды ангама запельня мастка анша-

микацы элишг на изди валастыха ыша канды, анга уа халкыны властыха ыша ныулугыу да себеплик этгенди. Андаг сора да, правительствода кризисни хорларча хайырлы мадарла жараш дырылгыанлары бла кыалмай, адам зере фонд проарсыз ачылгынды, бюджетде кыранчла кёбюрек этип-генциян». Социальный пособилга кё-порютендиле, адамланы иш бла жал-ктырку этим амаллары кийирилген-диле. Сакыланнган аттынны бир кесо-и миллет ажаны тулучиу болурча, банк кистемагы болуушлукы-ты кыра-лыгынды. Россей Феверацияны гражданлары. Россей Феверацияны гражданлары аланы кассалада сомлары сакыланы-

аланы кассалада сомла аналы кассандда симиары сакылалы-рыкъларына тюшюнигендиле, банк-лагъа салыниган ахча 30 процентте кёбейгенди, деп белгилегенди Прави-тельствону Председатели. Саулай алып айтханда, кризис къыралны ай-

Башламчылыкъ

Тюкенледе рейдле нени ачыкълагъандыла?

«Единая Россия» битеуроссе политика партияны КъМР-дег регион бёлюмю «Халкъ конт роль» деген проектни Нальчик де бардырып башлагъанынь де оардырып оашлагьаныны окосонден биз алгьаракъда бил-дирген эдик. Аны магъанасы - тгокенледе аш-суугъа багъала-ны тинтип, адамланы сейирпе-рин къоруулауду. Халкъ контролёрла ара ша-харны «Магнит», «Оазис» эм «Вестер-Гипер» деген тюкелле-

«Вестер-гипер» деген тюкенле-ринде болуп, алада халкъгъа бек керек продукциягъа багъа-ланы мониторингин бардыргъандыла. Рейдле кёргюзтгеннге кёре, битеу ол тюкенледе багъала ёсгендиле.

ала ёсгендиле.
Ол токенледен бирини директору Вячеслав Истепанов айтканнга кёре, ала продукцияны
багъасына къбшхан наценка
тюрленмейди, ол жаланда
тюкеннге товар не багъа блак болады. Сатыу-алыу бла кюрешген

говый базаладан аладыла. Ол базала уа багъалагъа къошулгъанында производительлени терслейдиле. Ахырында уа адамла къыйналадыла, аланы ркинликлерине бузукълукъ

ия республиканы энди башхо шахарларында бла районла рында да эки ыйыкъгъа бир кере бардырыргъа дейди.

оардырыргы делди.
Партияны регион бёлюмюню исполкомуну таматасы Владис-пав Дядченко айтханнга кёре, рейдлени кезиуюнде федераль ный законнга бузукълукъ этген шартла тюбеселе, материалла _____ поеселе, материалла Монополиялагъа къажау кюреш бардыргъан федеральный службагъа бла прокуратурагъа берилликдиле.

Татьяна ГЕДГАГОВА

Владимир ПУТИН:

Экономика болумну игилендириу жаны бла таукел атламла этиледиле

шагъатха быллай шартла келтирген ди.Россейде ВВП 4 процентте эм ан-ди.Россейде ВВП 4 процентте эм ан-дан да кёпге ёсе барады, промыш-ленность производство жылны ал-лындан бери 9,6 процентге, адам-ланы файдалары уа 5-ден артыкъ

не къвдар кёп хайырланыргъв му-рат этеди, ол санда алгъын жаланда къвралныкъвна саналгъан бёлюм-леде да, сёз ючюн, социальный сфе-рада. Андан сора да, ол конкуренци-яны кючлендириу бла монополия-лагъа эмда багъаланы ёсіоп баргъ-

ючюн, к-урулуш бардырыргьа эр-минии алыргьа тынч болурча, тор-лю-торлю экспертизаланы болжал-лары, багьалары да азайыруна ма-дарла жарашдырыла турадыла-Бладимир Гумнайтан-такфе, жол фондла к-урулу жангыдан тириле боргын мажемесы жолга иширге эк-сертын мажемесы жолга иширге эк-теритерия мажерыргы онг беримери ЖКХ ма эким мерина-тылап раттыр-

лукъну амалы бла андан ары айнытыллыкъды.
Файдагъа салыннган 20-процентлик
напог. Путны айтханнга кёре, азлыкъ
этеди. Нек дегенде медицинатъа бла
билим беруиг къъралны жанындан
болушлукъ керекди. Ань бла бирге мелицинада бла билим беруире коммерция иш 2020 жылгъа дери файдагъа
салынъучу напогдан орин этилликди.
Инвесторланы кёллендирир ючкон а,
бийик технологиялы предприятинлагъа да энчи напог жорукъла кийирилликдиле, багъалы къагъытланы сатыздан тюшлен файдагъа салыныучу
налог кетерилликди.

Светофорла, полимерле

алмала, помидорла Башха регионланы сынаулары бла шатъырейленир ючюн, Сочиге КъМР-ин Президентини оноу бла муници-пальный районланы бла шахар округ-

шагъъреиленир ючоси, Сочиге къмии Президентии оноуу бля муниципальный районланы бла шахар округланы администрациягарьный таматаларыяв барысы да баргъан эдиле. Аля
акримсче къмрагъандали, «невсторла болукъта болукъта бла сёлештелдиле, Хайырлата саналься «костозциятальн ботон тыпъта битир ючоси
дилена ботон тыпъта битир очоси
дилена ботон тыпъта битир очоси
дилена ботон тыпъта ботир родоможер да вижет орган бори ботон
дилена ботон тыпъта ботир родоможер да вижет орган бори ботон
дилена ботон тыпъта ботон
дилена ботон
дилена ботон тыпъта ботон
дилена ботон

Баш кон Прохладный шахарда жалгын кырдыгы болгын жаны футбол майдан ечылгынды. Ол куй Фур-санко, кырдалы футбол долуну президент Сергей Фур-санко, кырдалы футболдан Промыр-лигасыны башчысы Сергей Працион, Кыйй-чи Провитомстосуну Председата-

ил къстышхондыла.

Къызыл лентаны кесерден алгъа
грат Тхазаплижев ол кион, майданжыйылгъан футбол ойнагъан саклиеге айланып, ала, слортну бу
руллосонде бийик жетишмиле
пдуруп, республикада, битеу
ыралда да атларын айтдырырла-

къыралда да атларын айтдырырла-рына ийнаннганын билдиргенди. Сергей Фурсенко да жаш футбол-чулагъа бийик жетишимле, саулукъ-тежегенди. Жанты майдан бла ал-гъышлай, футбол ойнау, зауукъ-лукъ алыу болгъанын чертгенди ол. Прохладный шахар округну адми-

комплексни къурулу-шу башланырыгъын да айтханды ол. Сергей Фурсенко, Мурат Тхазаплижев эм Юлия Пархоменко къызыл лентаны кескъызыл лентаны кес-генлеринден сора жангы майданда топ-ну биринчи урургъа Сергей Александро-вични тийишли кёр-гендиле. Ызы бла Россейни

«Не амал бла да футболну риник Чаражагра кытыруюкрюз»

нистрациясыны башчысы Юлия Пархоменко алада футбол бла 395 сабий кюрешгенин, ала хар кюн сайын келип жарау этгенлерин билдир-генди. Жууукъ заманда жангы ачылгъан майланны къзтынла басфутболдан союзуну президенти журналистле бла тюбешгенди. журналистле бла тюбешгенди. «Школда футбол» деген програм-маны жашауда къалай бардырыл-гъаныны юсюнден соруугъа жууап бере, ол жаны бла алыкъа иш кёп болгъанын белгилегенди Фурсен-ко. Аны айтханына кёре, бюгюн-

болну айнытыугъа да энчи эс буру-лады. Энди сабийлени школну бо-шагъандан сора сойген спортлары бла кюрешир онглары боллукъду. -Бизни баш муратыбыз – 2018 жыл-да футболдан дунияны чемпионаты кегибияза.

Бирле анга ийнанмайдыла, болсада биз таукелбиз. Биогонлюкде спорт-ну бу тюрлиосю бла кюрешген жаш-чыкъла бла къызчыкъла келир за-манда Россейни футболуну бекои, - де-генди Сергей Александрович. Аны айтханьна кбре, ала голлан-диялы специалистлени болушлукъ-паль бла вегионалам илис селекция

диялы специалистпени болушлуктары бла регионлада уллу селекция иш бардырып башлай турадыпа. Бек кючлю футболчула 16 жылларына дери кеси жерлеринде ойнарча амалла кийирилликдиле. Аны бла бирге футбол клубла профессионал футболчула бла келишим- жарашдыра, ала ойкрениген спорт школлагъа да ахча тёлерча зелеге спорти

этерге сюедиле.
Россейни футболдан союзу спортну бу тюрлюсюн айнытыугъа юсю-

ден тышында источникледен да бе-рилликди акча.
«Ол акчала белгилениген жерле-рине жетерча къзлай контроль эте-сиз?» - деген соруугьа уа быллай жууал бергенди:
- Регионла аралы футбол бириги-уледе эришиулени къурау бла эм белюниген акчаны къзлай хайыр-ланиганына контроль этген адамла-рыбыз бардыла. Аны себели, ол жаны бла къоркъууубуз жокъду.

ОСМАНЛАНЫ Айшат

Жангылыкъла

Ж<u>етишим</u>

«Биргесине эришгенлени

барысындан да онглуду»

Быллай сёзлени РО-ни Президенти Диитрий Медведев Кьабарты-Малк-ардан спортчу Билля Маховчу юсонден айганды. Осигизге салайысь, ол, 6-чы-12-чы сентибрые Мосжада эриин тупушудан чемпионатда хорлап, дунины ю кере чемпиону болганды. Билля Маховха къыралны башчысындан келген алгыш телеграммада былай айтылады: «Биргенге эришгениеми барысындан да желишимли эдият. Хорламты игиниулыг жиргимлигин ба спортун айганды: «Биргенге эришгениеми барысындан да желишимли эдият. Хорламты игиниулыг жиргимлигин ба спортун ажелишимли болгурнга себеллик этелигине ийнанама».

Сёзсок Билля Маховчу Убремистандан Олимлияла польта па

ригине ийнанамаСбазоа, Билил Маховну Узбежистандан Олимпиада оленланы аки кере чемпиону Артур Таймазов бла тутушканы битеудина оршилуени баш магьаналы мине айланнаты, ы Анга къвратьания аны пелиуалнаны тутушулгарына санагыандыа. Эки гёжер да боло-нюноде бек комитокрыма санагыандыа. Эки гёжер да боло-нюноде бек комитокрыма, алай бу эришилуене агнытыть а Билял Маховах жеттенди. Жыл саньна да къврамай, анга у жаланада 22 жыл потлеанды, Билял Олимпиада оконлата къвтышыр деп ышаныулукь барды. РО-ни Спорт тутушудан Рессейни жыйымдыкы командасыны тренери Давибулат Тедеев журналистве бла тюбеширде: «Биз Билялы» Пондонда Олимпиада оконлада алатын майдал алалыкы спортогунуна сактыаргыа көрекбиз», - деген эди.

Марина ХАПОВА.

Марина ХАПОВА. КъМР-ни Президентини бла Правительствосуну пресс-службасы.

<u>Къышха хазырланыу</u>

Эски ызланы

алышындыргъандыла

млышыптдыргыспария жКК а КБР на 2002-2010 годы» республикалы целевой программаны чекперинде Прохладна районда соки суу ызланы алышыныдырыу башланганды. Придорожное элде «Самерс-8» организация бир километр чакълы суу баргъан ызны рекоктрукциясын, от тошегнед кайыранылгыан гидрангланы орнатырну бошап, Граничное элде жумушланы тамамлап тебиргегери. Жууукъ заманда Красносельское эм Степное элледе жашагъанлагъа да суу жангы ызла бла беоилликти.

солыское эм Отентисе эливде жашая валила ва да суу жап-ть ызла бла берилликди. Программаны толусунлай жашауда бардырыуну хай-ырындан 14 элде 10,7 километр эски суу ызланы жан-гыртыр онт табыллыкьды. Битеу да ол ишлеге республи-калы бюджетден 7,1 миллион сом коратыллыкьды.

Ирина ЛУПЫРЁВА. Прохладна районну администрациясыны пресс-службасы.

<u>Акция</u>

Сууаплыкъда марда жокъ

Суусплыкъда марда жокъ
лбрук районра Уплайтана надаманы мононе жораланнган «Ахшылыкъны 72 сагъять» деген республикавы акцияны чексеринде бир къзум иш бардъръллыкъры. Оп 23-чу
сентябръде Търньаууз шахарны паркында ачыплыхъды.
Алайда район админектрацияны жаш тёлн ополитика жаны
бла бёломноно келечилери, жаш тёлно биригиулени алчылары ма вологитейрат терекени оргатърыкърыла.
Значни кон «Тогур» стадионда Къзбартъ-Малкъарны эстрада артистеричи ма районну чыстърамечный контектиелерини къатъшьялары бла жандаурлулусь концерт боллукъду, Анта билетени сатъудат поштен ажи кълояйсьз уллайтъан адамлагъа болушлукъгъа беригиликди.
Акцияны ажы рононсере да вологитёрла, уллайгъан адамланы юйлерине барып, жумушларына къзрарыкъдыла.

ЖКХ

Юйлени къолгъа алгъандыла

20-чы октябрыте дери Зольск районда кёп фатарлы 13
20-чы октябрыте дери Зольск районда кёп фатарлы 13
том ожантыртып бошартьа белгиленеди. Районну администрациясыны таматасыны орунбасары Резуан Виндимев айтханна кёрь, муниципальный адрес программагтьа тийь ишпилилиде ябт къкатты койпени жантыртыутьа быйыл 32 миллион сом коратыллыктары. Ву жумушлагьа ЖКСхда реформаланы бардырыу жаны бла фонд 28 миллион береди, республикалы бюджегде да 17, миллион сом белонеди. Дагььада койпени вышларын, башигарын талиандырыу, уу, жылыу, таз быртылагыны, электроызганын тинттен счётчикпе салынадыла. 17-чи сентябрыг битгу белгиленинген ишпени 31,6 проценти тамамланиталыы. Тымгу белгиленинген ишпени 31,6 проценти тамамланиталыы. Былтыр Белокаменское элде кырамасыз койорлеге эки фатарлы коттерж берилген эди. Залукокоаже элде уа 5 кёп кытып койтер белилинган 31 миллион сом коратылгынды. Энди бу эки элде жашыу журтга ишперге белилиненеди, а тук башында сагынылыптын фонд 13 миллион сом берликдии.

Змма ПШУКОВА

Эмма ПШУКОВА Зольск районну администрациясыны пресс-службасы

Хирметли окъцичила! Биринчи сентябрьден 2011 жылны биринчи жарымына жазылыу кампания башланнганды.

«Заман» газетге сиз связьны къайсы почта бёлюмюнде да жазылыргъа болликъсиз. Жазылыини алты айгъа багъасы тюрленмегенди, алгъыннгылай къалгъанды: 356 com 10 kanek

Бизни индексибиз - 51532

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

ек алгъа ол: «Диодла уа россейрек алі ва ол. -диодла у россей-микилемидиле?» - деп соргьанды. Арсен Каноков: «Хау, битеу комп-ектле россейникиледиле, биз ата куртлу производствог-за себеплик этерге кюрешебиз», - деп жууап-

этерге морешечи»—, пагъанды. Ол кезиуде алайгъа Владимир Путин кесини заместители - РФ-ни Президентини Север-Кавказ федеральный округда толу эркингиис и келениси - Александр Хлопонин бла бирге келеди. Владимир Владимирович КъМР-ни башиньсаны прави-

Экономика болумну игилендириу жаны бла таукел атламла этиледиле

тельствосуну Председатели Алек-сандр Меркуловну да ангылатыу-ларына уллу эс буруп тынгылагы-анды. «Владимир Владимирович, «Этан» заводну бу проектин биз Сизге Кисловодскеде «Единая Россияны» конференциясында да кёргюзтген эдик», - деп эсгертген-ди Арсен Каноков. «Хау,эсимдеди. магъаналы проектди, заводда иш-периклеге хар кереги да болгъан поселок ишлерге белгиленнгени уа бютюн да игиди», - деп белгиле-генди премьер-министр. Ол гидро-пон теплицаланы, Бахсан районланы, і ірохладнада сют-товар ком-плексни да жаратханды. Стендле-ни къатларында кёп турургъа тюш-мегенди, Россейни Правительство-суну Председатели ол кюн Россей-ни 53 субъектини экспозициясь

Къабарты-Малкъар Красноярск край

праспоярск крап бла жууукълашады сочи-2010 деген 9-чу Халкъла аралы инвестиция форумда Крас-юярск крайны эм Къабарты-Мал-къар Республиканы араларында сатыу-алыу, экономика, илму-тех-ника эм культура жаны бла да бир-ге ишлеуню юсюнден келишимге сьол салыннганды. РФ-ни Прези къоп салынитанды. РО-ни Прези-дентини Свере-Кваяза ферераль-ный округда толу эрикипикли кель-чики Александр Хлопонин да тур-гъвналай, документте КъМР-ни Президенти Арсен Каноков по крайны губернатору Лев Кузнецов къоп салгъандыла. Калишим беш жылгъз этипген-ди эмда анта кре ажи субъез до тули, салутко сакталу, турки-улиц, салутко сакталу, турки-оплитика, физикрътра жи спорт жаны бла байламлыкъла жюро-торосидоле. Датъъда Красноврс-

юрюкдюле. Дагъыда Красноярс еде «КъМР-ни сатыу-алыу юйюн»

Нальчикде уа крайны представи-тельствосун бла логистиканы «Си-бирь» деген арасын ачарта, про-мышленность предпригийлагьа он да разволять предпригийлагьа он да разволять предпригийлагьа он да разволять предпригийлагьа он да разволять предпригийлагьа зашы онтла къруарта, «Краено-вролять предприя убрати и крарты ур онглары созерте белгиленеди. Билим бериуню осоонден айтиан-да ус. Сибирым и федеральный уни-верситетинде бла Красноврскени педагогика университетинде КъМР-гъв специалистиени хазърлаутьа сбеллик эторги келиштелрии». Ан-дан сора да, КъМР-ни жаш тёлю организацияларыны бла студентпе-рини крайны башламчы жаш адам-ларыны жыла сайын бардырылы учу рини крайны башламчы жаш адам-ларыны жыл сайын бардырылыучу проектлерине къатышыуларыны онгларына къараллыкъды. Эки жа-нында да жашауда бардырылгъан инвестиция эм инновация проект-лени юслеринден тогу капар бил-дирил турур ючюн а, журналистле-ии араларында байламлык къу-раргъа белгиленеди.

раргъа белгиленеди.
Крайны губернатору келишим эки жанына да хайырлы болгъанын чертгенди. «Ресгублика бла бирге ишлеуюбюз бек алгъа кадрланы хазырлауда, эл миолкде эмда туризм жаны бла хайырлы боллугъуна эмда терк айнырыгыына биз бек ышанабыз. Табийгъатыгъызны ышанабыз. Табийг-ратыт-рызны дриулгуэн кесибиз күргенбиз, өнүш Кыбарты-Малкъарны адамлары бизни аламат жерлерибиз бла шагъърейленселе особиз-, дегени. Губернатор адамла Сибирыни бла юг регионну бирге эртте жуукстандырын жераларын эсегеттенди. Крайда Олимлиадалы чемлион Асланбеж Хушгов, къзрал педагогика университетни ректору Николай Дроздов, органы Герман Паштов, «Норильский никельге» кёл жылланы башчылык» эттен Джонсон Хагажеев эмда кёл башмала эрттеден мишеп, жашал келедиле.

ишлеп, жашап келедиле. Арсен Каноков эки регионну ара-ларында халла жангы даражагъа кёчгенлерин чертгенди. «Энди, мен

акъыл этгенден, бизни къуру адам-ларыбыз угъай, бара-баргъан за-манда инвестиция проектерибиз дълукульящаръпакъдъла» - де-генци ол. Республика крайтьа тах ка кететверан, жемишледен, кон-серва живеримиси, Машинала иш-леуче производствону изделияла-рын, налмас инструментлени жи-бериную да кбоетир мураты бар-рын, крайда на КъМР-ге агъач, пи-ломатериалла, металлогрокат ка-реди. «Красно-прос край республи-катъа сатыу этиуню хайырлы ры-потуду, аны себелия мыная ё-леми, актория крайдан КъМР-ге пр-изводствону женты тохнологияла-ры келирие дал, бек умут этебих.

ала респуоликатъв оек керек оо-луп турадыла», - дегенди КъМР-ни башчысы. Александр Хлопонин эки регион-ну да адамларына алгыш этген-ли, «Къвбарът-Малкъар - Кавказ-ны жаухарыды, аны сейирлик ариу табийгъать, отъурлу адамлары бердыла. Республиканы башчылабардыла. Республиканы башчылы арыны тёгерекпринде уа аламат профессионал команда биригилы. Краснопрок крайны осогоры крайны осогоры аламат профессионал команда биригилында уа - сибирякладан бир бирге хурмет этиунно колгосоно алырча, энчи, жигит адамладыла. Мен бат-алы кёрген бу эки региод аб ир бирге болот жуужь болго-алларына бек къууандым», - деп белгилегенди с белгилегенди ол

Ала республикагъа бек керек бо-луп турадыла», - дегенди КъМР-ни

Ток бла тынгылы

жалчытыр муратда жал/Чытыр муратда 17-чи сентябрые Анександр Клогочиени башлами-ыльты бла «Холдинг Межрегиональная рас-пределительная сетевая компа-ния» ОАО бла бирге ишпеуню сисиндельная сетевая компа-ния» ОАО бла бирге ишпеуню сюндель келишим Къв-барты-Малкар бла да этигенди. Бу документе Арсен Каноков бла ОАО-ну генеральный директору Николай Швец къол салгандыла.

тлерин терактладан къоруулау энергия бла тынгылы жалчытыу комплексни тутхучлу айнытыу, элек троэнергияны хайырланнганла ань ючюн хакъны жюз процентте тёлер ча этиуню мадарларын жашауда бардырыргъа белгиленеди. Бу бёлюмде бек уллу проблема регионну кёп жерлеринде электро

регионну кёп жерперинде электро-сетьлени эсм болуп тозуральанна-рьды. Токну терк-терк ючоло тур-тьаньны сылтаулары да олду. Ань тозетир ючон, иги кесек кнеести-цияла керекдиле, ол санда элледа болтьан электровланы жангырты-угьа да. Алай этер ючон, тарифпе-ни терк кёторе да турмай, инвести-ция калигалдан чыккт-тан файда. ция капиталдан чыкст-ван файда-ны хайырланыу бла багьаланы тап хапг-ы кептирирге болгук-ду. Ке-ицинимлеге тийишлилижде СКФО-ну республикаларыны правитель-стволары 2011 жылда 1-чи январь-дан тарифлени тап хапг-ы кепти-риуно ол хайырлы амалына көчөр-ге эмда 2011-2015 жыллага инвес-тиция программаланы къабыл этиг боцарсты, объ болговилия

тиция программаланы къабыя эти бощартъв свъ бергенция – «Регионта аралы колешнучю сеть комплексни айнытырну баш му-раты электричество бла хайырла-ныучуланы битеу къзуумларын жалнытыруу. Ол экономижаны кон-куренция онгларын кочлендирур-ге, Север Камасада жашат-анла-ны оциальный жаны бла къору»

ны осциальный жаны бла къоруу лауну игилендирирге онг берлик-ди», дегенци Николай Швец доку-ментивге къоп салынып бошапта-андан сора. Оп кон Арсен Каноков Внеша-кономбанкны башчысы Влади-мир Дмитриев бла да тюбешген ди. Ала республиканы банк бла бирге ишлеуноню вопросларын-созгенлицея

ди. Жиз республикане изак оме бирге ишлеунонно вопросларын соотвериле. Орорум комуронде КъМР-ни экономиканы айныгиз ум сатыу-лыу министри Мускуланы Алий мындаты инвестиций проектлечи бирге документле «Этана» завод ОлО-ну башчысы Сергей Линиев, "Призъбрусье" ООО-ну тамагасы Аслан Папшуов, «Тог Аррону», ге-зида «Тог Агроновен» Семежания жида «Тог Агроновен» семежанияс» ООО-ну тамагапары ванерий Лигидов бла Аслан Кай-ров да къоп саптъандыла. Меморандумда правительство бъзвратныя жанныран болушлукъ

Меморандумда правительство къралны жанындан Оогушлуко-къралны къараг-ванлары-ны, проектлени башлам-ылары уа аланы тохташдырылгыа болжал-лада жашауда бардырыргыа борт-уу болгы-алгарыны юсогирен айты-лады. Эки жаны да проектлени чек-перинде бирге предприятияла неда башха организацияла къураргъв очия бялисти амаллариы осогомахча бёлюуню амалларын сюзер ге боллукъдула.

Джамиля ХАГАРОВА КъМР-ни Президентини

Къуллукъчу нёгерлерини сыйларын кёргендиле

Быйыл май айда РФ-ни сюд органларыны жууагма тартыуну юсюнден ономун тоттургыз феде-ральный службасыны (ФСИН) К.ЫМ-де Управлениясыны 4-чю номерли колониясыны юч ишчисо фітторолген эдиле. Тонене Управ-ленияда болгъан жыйыльуда уа заявляющим правие тонене управ-

нениида солі ван жывылыўда уа аланы койкорлерине фатарладан ачхычла берилгендиле. Тюбешиуге РФ-ни ФСИН-ни башчысыны орунбасары Василий 5ольшаков, ФСИН-ни КъМР-де Упвольшаков, чо-ин-ти къми-де ут-равлениясынь башчысы Мухамед Коков, Жамауат палаганы комис-сиясыны председатели, КъММ-ни культура фондуну башчысы Влади-мин истерствосуну КъММ-де Управ-лениясыны таматасы Андрей Тупи-кин эм башхала къвтъшхандыла. Мухамал Ккого жыйы-пымгазиа

Мухамед Коков, жыйылыуну ача, арт заманда Къабарты-Малкъарда

криминоген хал осал болгъанын чертгенди. Жарсыугъа, аман-лыкъчыланы къолундан служба-ны келечилери да жоюлгъандыжангериева, Хасен Сабанчиев, Зарета Хандохова - кюч структу-раланы ишчилери, къырал власть органланы келечилери болгъанлары ючюн борчларын

толтургъанда ёлтюрюлгендил деп белгилегенди.

деп белгилегенди. Василий Большаков фатарла ФСИН-де ишлегенле кеслерини хакъпарындан жыйгъан ахчагъа сатып алыннганларын билдиргенди. «Аманлыкъчы ёлтюрген ишчи нёчамалыкы жы ылыргы мшчи не-герлерибизни бир заманда да уну-турукъ тюйюлбюз. Аланы сабийле-рин ёсдюрюрге, окъутургъа да къо-лубуздан келгенича болушханлай турлукъбуз», - дегенди. Фатарладан

ачхычланы да ол бергенди. Владимир Вороков а Россейде алыкъа игиликге ийнаннган, отъур лу иш этерге ашыкъгъан адамла кёл болгъанларын белгилегенди Анга фатарла бериу да шагъатлыкъ

этеди дегенди. Жангериевланы, Сабанчиевла лаперивовланы, сама-тчевласты, ны, Хандоховланы юйюрлерини атларындан ыспас сёз бла сёлеш-генле да болгъандыла. Ала жууал-ха тартыуну службасында ишлеген-леге аланы дайым да этген болушлукълары ючюн ыразылыкъл айтхандыла.

Жыйылыуну ахырында Мухамед Коков юйюрлеге мындан ары да Коков юйоблеге мындан зара. Ів-опушуркльярына сёв бергенди Ол санда сабийлени окъутууда, сюйселе уа, аланы ишге альпртва да боллукльярын айтканды. Бо-пониложде уа бу мурдар ишни этвен-лени бор къздуму тутултьандыла, башкаланы излеу-ачыклау бара-ды деп билиргенди. Тлобешиу эсгертиеге полле са-льу бла бошалгъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима

Чёплец орадыла, кюзлюклени себерге жер жарашдырадыла

понда «Примал-пленность союз» баргъан кезиуюдю. Мюлкню ме-зплылыгъы бол-ханизаторлары богюникокде та-мамлагъан жумушланы

мамлагван жумушланы осюнден аны директоруну заместители Чепкенчила-ны Нюрютдиюннге соргъ-аныбызда, ол былай де-

аныбызда, ол былай де-генди:

- Шёндю чёплеуню ора турабыз. Жыл жауунсуз болгьанына да къарамай, бу битимни тирлиги игиди: Аны хар гентарында на ны хар гентарында на Молк бир жыл мындан алгьа лизинг бла сегиз «Кировец» трактор, алагьа запас керекле да алгыа нади. Аны хайырын-дан козлюклени себерге жерни казырлал бошай ту-

уа Газаланы Сейит саналады. Чёллеуню уа кесперинде больтьан юч комбайн бла орадыла Механизаторпа ишперин тынты пы бардырырча хар зат бла жал чытылгъандыла. Отлукъ, запас керекле да бардыла. Ала габамай чырму боллукъ тюйколдю.

ΜΑΜΑЙΠΑΗЫ Απий

Иш хакъны тёлеуге энчи эс бёлгендиле

озі ван оаирым кіон Нальчик-де Къырал концерт залда Къа-барты-Малкъарны культурада ишлегенлерини профсоюзуну рескомуну IV отчёт-айырыу кон-

рескомуну IV отчёт-айырыу кон-ференциясы болгьанды. Анда аны председатели Марьям Дао-ва доклад этенди. Ол бек алгъа культурада ишле-генлени социально-урунуу эки-ликперин къоруулау, урунуу зако-нодательствогъа бузукълукъ-этилимез очоно, профсоюз коми-тетни жанындан къайгъврыу не халал блогъзаныны косму пе тетии жанындан кьайгызрыу не халда болгьаныны юсюнден шарт юлголе кептирип айтханды. Иш хакъ заманында тёленир ючон, комитет хар уруну коллек-тивни оноучулары бла келишиу-по ишлегенди. Болсада быллай жууаллы жу-жушну толгумат-ваниа уа алыкъа бардыла. Аны юсюнден айта, покралым бирогинизире курьтура покралым бирогинизире курьтура

бардыла. Аны юсюнден айта, докладчы богоплюкае культура сферада ишлегемлеге иш зак-тёлеуде борч эки миллион сом чакълы болгьанын белгилеген-ди. «Аллай коллективлени орга-низациялары болумну тоэетирге прокуратуратъв, сюдге бармат-андыла, кеслери кочлери бла, профосозланы болушлукълары пра къзыбачлары арилотъв кулпрофсоюзаны болушлук-вары бла къвійналарын алырга ко-решгендиле, бизни жаныбыздан къвійгьырылукть болуруна ий-нанигандыла. Алай эттен зеспе да, жангылмагьандыла. Бусать-атда ол торлю борч аз-задан ке-териле барады», дегенди. Ол айтжанта кёре, урунганла-ны социальный сейирлерин къо-

руулауну баш мадарларындан бирлери - хар учрежденияда, орга-низацияда да коллектив келишим-ле жарашдырыуну, андан къый-мат чыгъар ючюн, уруннган адаммат чыгъар ючюн, уруннган адам ны эрхинликперин къоруулауну бек башха салыргъа керекди. Бол-сада, дегенди Марьям Даова, оп магъаналы ишге ат башындан къарагъанла, эски жолдан чыгъар-тъа базынматъанла баръдъла. Ол а профоско организацияны къа-рыусулугунун кёргкозтеди. – Биз аллайла болмаз экони-къаты коленцейи Алиы съначла-

 Биз аплайла болмаз ючюн, каты корешебиз. Алчы сынаула-ры болгъанланы колголерин баш-хала да хайырланырларыны ма-дарларын этебиз, - деп, ол алпай-ла уа кёл болгъанларын белгиле-генди. Юлгоге, Искусстволаны Север Кавказ институтуну, «Эльб-рус» китал басманы, 1905 жылда революция атлы типографияны. революция атлы типографияны. Кулийланы Къайсын атлы малкь-ар театрны, Шогенцуков атлы къв-барты театрны, «Заман» газетни эм башхаланы биринчи профсоюз комитетлерин келтиргенди. Не айтсакъ да, адамланы кёлле-рин кётюрген, жюреклерин жарыт-хан, эстетика зауукълукъ берген культурада ишлегенледе. Аланы

урунуу, жашау болумларын иги-лендириу богюнлюкде къыралны оноучуларындан, жер-жерли вла-стьладан тийишли къайгъырыу болуру изленеди. Ала ол тилекге сан-сыз къарамазла деген ышаныу-

сыз къарамазла деген ышаныу-лукъ барды. Докладчы андан ары сёзюнде быллай шартлагъа тохтагъанды.

Профосою комитетлерибиз сощи-ально-уручуу пративруульму ай-ально-уручуу пративруульму ай-ны комиссияны болушлугу-уна таяна, куря-гурада ишлегенлени уручуу болумпарын ийленири-уно, дага-тайчишли иш жакь тө-леуно, социальный сейирлерин коруулауну, профосоязланы кеспери ичлеринде изаалы бо-лурарыны вопросларына айы-рып эс бурадыла. Активибизин алай тири, оюму ишлеуное ке-реди уруннганланы сейирлерин, зукинликлерин къоруулауубуз.

реди уруннганланы сейирлерин, эрхинликлерин къоруулаубуз. Аны себепли биз харкионлюк ишбизде ол жанына айырып зо бурабыз. Докладны сюзюуге къатышхан делегатла, бюгонлюкде культу-рада ишлегенлени борчларын белгилей, аланы къвийниларына кёре тийишли хакъ тёлемнегенин мерттенлине Уалкъ молично быкере тийишли хакъ тёлениегении черттендиле. Халък молокно би теу бёлюмлеринден да библио текалада, клублада, культура юйледе, театрлада эм башхе культура учреждениялада урун-нганла аз хакъ алгъанлары къатлап-къатлап айтхандыла. Отчёт-айърыу конференция культурада ишлегениени республикалы. Опсанизациясьния бижалы. Опсанизациясьния фикалы. Опсанизациясьния от претижения от пределения от претижения от пределения от претижения от пределения от претижения от претижения

культурада ишлегенлени респуб-ликалы организациясындан КъМР-ни профосиозларыны фе-дерациясыны IV конференциясы-на делегатла айыргызнды. Куль-турада ишлегенлени рескомуну председателине жангыдан Марь-ям Патовна Даова сайланнганды.

ЛУКЪМАН улу М.

комиссиялагъа кандидатураланы кёргюзтюу башланнганыны Битеуроссей, регионда арады.

регион жамауат биригиулеге «Тутмакълада адамны эркин-иклери къалай жалчытылыннгаликлери къвлаи жалчытылыннга-нына жамауат контроль этиуню эмда тутмакълада тургъанлагъа болушуну косиъцен 2008 жылда 10-чу июньда чыгъарылгъан 76-03 номерли Федеральный законнга тийишлиликде 2010 жылда 1-чи сентябрьден башлап РФ-ни 50 рерентноръден оашлат го-ни эо регионунда жамауат къараучу ко-миссиялагъа кандидатуралань кёргюзтюу башланнганыны юсюн-ден билдиреме.

ден омідиреме. Жамауат биригиулени жамауат къараучу комиссиялагъа канди-датланы кёргюзтюуге къатышыр-гъа эмда 60 кюнню ичинде Россей Федерацияны Жамауат палатасыны секретары Е.П. Велиховха заявление эмда федеральный законда кёргюзтюлген документле жиберирге чакъырама. Жамауат къараучу комиссия-лагъа кандидатланы кёргюзтюу башланнган россейли регионланы

Ара федеральный округ

- Ара федеральный о
  1. Белгород область
  2. Брянск область
  3. Владимир область
  4. Воронеж область
  5. Иваново область
  6. Липецк область
- 6. Липецк область
  7. Кострома область
  8. Курск область
  9. Орел область
  10. Москва область
  11. Тамбов область
  12. Тверь область
  13. Тула область
  14. Москва ш.

- 14. Москва ш. Север-Запад федеральні 15. Коми Республика 16. Санкт-Петербург ш. 17. Мурманск область 18. Псков область Юг федеральный округ
- юсюнден билдириую 19. Адыгея Республика 20. Краснодар край 21. Ростов область Север-Кавказ федерал

Жамауат палатаны секретарыны жамауат къараучу

- руг

  22. Дагъыстан Республика

  23. Ингушетия Республика

  24. Къабарты-Малкъар Рес
- ика 25. Чечен Республика

- 25. Чечен геспуолима
  Приволжье федеральный о
  26. Б ашкъортостан Республиса
  27. Марий Эл Республика
  28. Мордовия Республика
  29. Татарстан Республика
  30. Чуваш Республика-Чува
  31. Полум. клай

- 30. Чуваш госпуол...
  31. Пермь край
  32. Киров область
  33. Нижегород облас
  34. Пенза область
  35. Самара область
  36. Ульяновск област
- Урал федеральный округ 37. Свердловск область 38. Тюмень область

- 40. Ханты-Мансийск автоном ок
- Ханты-Мансийск автоном округ-Огра
   Ямало-Ненец автоном округ
   Тыва Республика
   Хакаски Республика
   Атай край
   Красноргок край
   Забазкатье край

- заоаикалье краи
   Иркутск область
   Новосибирск область
   Омск область
   Томск область
   Томск область яланы къурауну жорукълары Рос сей Федерацияны Жамауат пала тасыны бу сайтында баллыпа ърго-

/www.oprf.ru/. Сорлукълар <u>и</u>. Іары болгъанла теле фонланы бу номерине сёлеширге фонланы бу номерине сёлеширге боллукъдула: 8 (495) 251-33-12. Россей Федерацияны Жамауат палатасыны секретары Е.П.Велихов

САУГЪАЛАУ

Къыйналып табылгъан махтау

Республикада кеслерине буюрул-гьан борчну бет жарыкъпы толтур-тьанланы, жамауат жумушлагъв иткри къвтышжан огъурлу адамланы ялтьышлау ахшы тёреге айлангган-ды. Кёп болмай Къырал концерт залда алагъа аталтъан уплу байрам болгъанды. Ишперинде ахшы жети шимле болдургъанланы оп ингирде жарыкъ халда хурметлегендиле. Ингинин баполыстъан пестиблика-

Ингирни бардыргыан республика-ы сыйлы артисткасы Джульетта Ме-юва сахнагъа КъМР-ни информация коммуникацияла, жамауат биригиу-пени эмда жаш тёлюню ишлери

лени 'ямда жаш тёллоню ишпери жаны бла минстри Борис Паштовну, Дуния артий комитетни келечисин, вице-президент Аусь Белугановну чак-ырады.
- Быгон, хар замандача, махтаулу ишпери бла атларын айтдыртыкультурасын айнытыугъв, билимбериуге улиу кызын салжана адамланы алгъышлайбаз. Ала керти да
улуп сыйгъа тийшли болгы-мгарын есигиз да кёрюрге онг табарыкъ

кесигия да керіорге онг табарыкіс-сыз. Сахнагьа чыгьарыкьпаны арала-рында врачла, кьурупушчула, ди-зайнер-модельер, коч структурала-да ишлегение, имутьа кызын сал-тьанла да бардыла. Бого инти-ты сомерт запны саласына кызын сызыны карамасына Къарачай-Черкес, Чечен Ингуш песрубликаланы келеминеми да

сиз, залда олтургъанла, бир жерли-лерибизге, къонакъларыбызгъа да жарыкъ тюберге хазыр болугъуз, -дегенди Аузс Абуевич. - Сахнагъа чыкъгъанымы хайыр-

Сахнагъа чыкъгъанымы хайыр-лана, белгилел айтыргъа сюеме,-деп башлагъанды сёзюн Борис Сул-танович, - мен бу ишге къатышыр-гъа бек ыразы болуп келгение. Нек дегенде чиновникча, адамча да мен дегенде чиновникча, адамча да мен сахнагъа не уллу саугъагъа, керти да, тийишлиле чыкъгъанларын кё-рюп турама. Ауэс а не зат этеди? Анга ол та-

мамлагъан жумушладан ахча тюш-мейди. Алай, тюшюрюрге сюйсе да, табарыкъ эди кесине файдалы иш. Болсада мени башыма бир оюм келгенди Ауэсни юсюнден. Ол да келгеніди Ауэсни юсюнден. Ол да неди десегиз. Бетуганов жаланда алгъа итиннген, ахшы умутлары бла жашатъан адамды. Къыралны Пре-зиденти Димгрий Медведев айтхан-ча, жашаутъа жантычылыкъланы жийириуни, айтырну, алгъа барыу-ну жалтчытырыкъ адамла олтурады-ла залда, дегенди ол. «Жылны адамы-2010» деген атха

черек районда больницаны тамы гасол, КъМР-ни сыйлы врачы Къоркъмазла-ны Людмила, Россейни КъМР-де УФМС-ини пресс-службасыны баш-чысы, милицияны полковнити Биттир-на Стабър Мирмаланы Ханифа, «Фати Шайн» фирма ланы ханифа, «Фаги шаин» фирме ны генеральный директору Шакъман-ланы Фатимат, Черек районну тиши рыуларыны союзуну председател. Цораланы Люба, чекленитен жууаг лылыгъы болгъан АССО общество ну генеральный директору, КъМР-ни Президентини саугъасыны лауреать Насталаны Алийсолтан, Нальчикде 1-

чи номерли шахар клиника больницаны баш врачыны заместители кумбайлын Оатмият, мерацина илмиланы котору, республикалы клиника больницаны баш врачыны заместители Аммет Асланов, Олимпиада оонланы чемпиону, Дучины куботрна эки кере тийишли болгьан, Европаны юч кере чемпиону Асланбек Хуштов, КъЧР-де «Хабез гигс завод-

паны юч кере чемпиону Аспанбек Хуштов, КъЧ-ре «Хабез итис завод-чекленител жууаллыгыты болгъан обществону ириректору Мурат Агунов, «Чечен Республиканы культурасы-деген жуувальны баш редактору Аси-ят Муртазалиева, устаз Ирина Бело-церковская, республикара «Автоте-хоб служиванияны» генеральный директору Хасен Кодова, дагъыда башхала тийишли болгъандыла. Саугъаланна налины косперини ария уазалары, уста тепсеупери бла республиканы белгили жърнылары Гергъокъаланы Халимат, Ольга Со-роков, Чечен Республиканы сыйлы аттисти Магомет Расев, ийман», «Калишсто», «Хатти» той-оюн коллек-тивле къучарныргъандыла. «Фати Шайн» фирма уа алада титилген ти ширыру мя ракшия костоломаны кёр-гозтегенди. Залда олтургъанна алагъа, аны бла бирге уа уста таулу тиширыум укъол къвійныныя віразытиширыуну къол къыйынына ыразы-лыкъларын билдире, къарсла бла тюбегендиле

ХОЛАЛАНЫ Марзият Сурат авторнуду

«Кёп кёрген интернационалист болмай къалмаз»

Нальчик шахарны бешинчи номерли школунда Гайыланы амара жыйырма бла тёрт жыл ана тилден бла литературада къутады. Битеу да устаз стажы уа отуз тёрт жылды. Бусагьат,

ьутады. Бигеу да устаз стажы уа отуз терт жылды. Бусагьатда пенсияда болгачы себелип ойожда тынч солуяллыкь эди. Алай ол школдан, оксуучуларындан да айырылыргы сюймей-олыксы ишперег кырыуу-кончо озул жегеди. Кыскасы, бу игер тиширыуну пенсиячыгы бир адам да ушатырыкк тойюл-р. Биз Тамара Хурттуновин бла ишини, озгын жылланы эсге-р муратда тобешген эдик.

Туугъан элим – Малкъарым

Мени атам Асанланы Хурттун, анам Зайнаф кеси къыйынлары бла жашагъан, сабийлерине онг галдырыргъа кючлерин аямагъан адамла болгъандыла. Ала кёчгюнадамла солгъандыла. Ала кечгюн-иолюкню хатасындан заманында тынгылы билим алалмай къалгъан-дыла да, неден да бек бизни окъу-рубузну сосе эдиле. Юч къыз бла юч жаш эдик, бары-

руоузну сисе эдиле.

КОч кыза бла ко жаш эдик, барыбыз да бийик билим алгъанбыз.

Жарсыугьа, кьарындашым Мухадин отуэжетижылия-тыында ёлгенди. Ол болмагъянча акъылия од мижикадемияны бошал, анда, он жыл ишлегенди. Суратчыланы, музыкантланы косперинден сагъатла бла айтыучу эди. Бирде эгечим Маржан: «Мухадин, быланы барысын да эсингде къвлай тутаса?» - деп сейир эгери. Ол а: «Искусствода дуниягъа атларын айтыритьа атларын айтыритьа атларын айтыритьа атларын айтыритього. Сен битеу Огъары Малкъар ола Бабугентия эсингде тутаса да, ала уа юч жюзден көтдиоге», - деп ышаргъан эди.

ала уа к-ч жъзден келдоле», - дел ышаргъан эди. Жашау къалай терк тюрленеди. Мен биринчи классха баргъаным-да, алыкъа Малкъар фатеген чы-ракъла бла жашай эди, экинчи клас-

бизни.
Зсимдеди, сатартъв Малкъвртъв газ баллонла келтиргенперинде, «атылгъвн этерикдине» деп, адамла стъраматъва зриле. Мен и анам бла къоншубуз аладыла да, башхала алагъв: «Դълсала баллоня», зирем сърз.», деген зриле. Эдир у акресиз да, хар юй техникадан толуду.
Малкъзала хома за пъжникадан толуду.
Малкъзала хома за на за пъжникадан толуду.
Малкъзала хома зная батем игъви

да, хар юй техникадан толуду. Малк-варда туул, анда беген уг-зай, ары къонакът-за барт-зан адам окър-на бмиорои-де бу алин унгурусь той-юлдую. Битеу да дунияны арасы, Мал-карча, алай кёронеди манат. Туут-ан элимде устаз болуп бир жыл ишле-гение, Гайзмаг-за къечиргъанпа-рындан сора уа башха жашау башла-нады.

ды. Малини энчиликлери

Бизге эки къыз тууады – Лейля бла Жамиля. Ол заманда сабийлени ата-сын (Гайыланы Алийил) Малиге тау-геология экспедициягъа механикни жерине чакъырадыла. Алай бла биз Африкатъа барыргъа кёлленебиз. Биз кетгенде, мында къыш эди – оным», кеп егиде, мында къыш эди – он-жети градус сулукълукъ, Малиге жет-генибизде уа – элли беш градус къы-зъулукъ. Сабийле бла аталары ол ис-силикте терк юйренил къаладыла, мен а бек къыйналгъан эдим, эки кере без-гекден да агуъйма

Малиде мен француз тилге терк ойреннген эдим, алай биринчи айлада сёз табалмай къалсам, немец тил-ге кёче эдим, тюкенчиле мени ангы-лай эдиле. Африкада хар адам эки-юч европалы тилни биледи. Мен совет посольствону школунда орус тил-ни бла литератураны устазы болуп

ишлегенме. Мында жашагъанла барысы да муслийманладыла. Кіондіоз онекиге ишлерин бошап, андан ары халкъ Аллаха къуллукъ этеди. Не сейир, беш кере намаз эттен, ораза тутхан адамланы юсперинде хазна кийимлери болмайды.

ланы колеринде дазга кимпинального болмайды. Бу къыралда не жарлы эр кишин да бир талай къатънны барды: кишин юйко ортада, аны тёгерегинде уа къатынланыкъыла. Ала, юй жумуц ква івіліагавия. Ала, тол жумуш-ланы юлешип, кими бахчада кюреше, кими аш эте, бек татлы жашай эдиле. Сабийле туугъан аналарын айырмай, барысын да бирча сюйгенлерине сей-

ир этген эдим. Анда тиширыула къолдан уста

дыла. Аланы ыргызк бла эшген затларына ким да бискорерик эди. Бини тиширеруперыбыча, малийчила да, кылана манидирериперым, баширериперым, баширериперым, баширериперым, баширерым найын манидирериперым жыланда бир керекуну жалары эшилигегены, жаланда жинин жылын жылын жылын жылын жылын жылын жаланда жылын жылын

дейдиле.
Кёп жылланы ичинде Малини хал-къы къуллача жашагъандыла, къыйынлары ючюн хазна хакъ ал-май. Баям, аны ючюн болур, мын-да урунургъа артыкъ бек сюймеген-лери, ишге бир уллу къыйынлыкъ-

лери, ишге бир уллу къвійынлыкт-тьча къваратьнпары да. Бизге бек иги эдиле, алай мен по-сольствочу школунда орус типни бла литератураны да окъугул, южде да аш этгениме сейир эте эдиле, алада хар тиширыу жаланда бир жумушиу тып-дырады. Биринчи конден окъуна юй-кобозаре жумуш этерге бизге малий-чи тиширыу бередиле. Ол келсе, осоонде хазна кийими болмагьаны юсюнде хазна кийими болмагъаны себепли сабийлени атасы бир сылтау бла юйден чыгъып кетиучю эди. Малиден сора Мадагаскарда эки

малиден сора мадагаскарда эки ыл бла жарым тургъанбыз, мында услийманла беш процентден кёп ойюл эдиле. Кёп динлени, миллет-ни адамлары шуёхлукъда жашай циле. Туляр шахарда бизни бир жерлибиз Курданланы Хасан, вузда окъ-утханын эшитип, аны табабыз. Ол биз-ни кёргенинде, жиляп къалгъан эди. Андан бери аны юйюрю бла шуёхлукъ

пиринч, тахта кёгетледиле. Анда тю елеге ушаш гуппур сыртлы ийнекле бардыла – зебула, ол гуппурладан алыннган жауну бек багъа сатадыла. Тюрлендиргенмиди бизни Африка?

гюрлендиргенмиди бизни Ас Сёзсюз, тюрлендиргенди. Баш къланы культураларын билген, адам интернационалист болма

Юйюр

Бусагьатда сабийлени атасы Къы-зыл Жорну диспетчер службасыны таматасыды, француз эм немец тил-леге устады. Жамиля философия илмуланы кандидатыды, университет-де ишлейди, къабартылы бизнесмен Артур Афаунов бла юч сабий ёсдю-

Университе/ден сора мени гквара-Сууда школгъа жиберген эдиле иш-лерге. Анда завуч къайын атам эди (Гайыланы Хамит), къайын анам а (Жаболаны Мариям) ГИТИС-ни бо-(масоланы марили) Гитс-ти ос-шагьан, Къулийланы Къайсын, Кю-чюкланы Магомет бла шуёхлукъ жюрюттен адам эди. 80-жыллыгы-ында окъуна пианино согъучусу эсимдеди. Жаннетли болсунла, ала туудукълары окъугъанларына ыра зы болгъан сунама. Аллах айтса, ту удукъладан туугъанла да тёрелени

оузмазла.
Мени анам Зайнаф а «Заманны» эм башха газетлени къыстау окъуй-ду. Манга дерсперимде керек бол-лукъ затланы жыйып турур. Биз барыбыз да кёчгюнчюлюкню

сынагъан, алай сабийлерин а тюз жолгъа салалгъан тёлюден юлгю алыргъа борчлубуз.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият жазып алгъанды. Сурат авторнуду.

ерция вузла чачылыуну

Комморция вузла чачылыуну четине жетип турадыла. Абиту-риентле алада окъурты сюй-мейдиле. Кесперине адамланы тортыр ючонь, вузла алагыа ахча эм ссутьала бередиле. 2010 жылыны жайында Москва-да къыралныктыла болматьан вузлагыа абитуриентле хазна берматындыла: керекликинден 25 проценте аз здиле. Болумну тюзетир ючон, аллай бийик окъуу юйле кесперини окъуучу-ларына ахча тёлеп башлагьан-дыла.

дыла. Студентлени жетишмеулери бла байламлы хал арт 3 жылда біотонда сосап бола барады. Ол вузланы диптом-ларын алыргыз сюйгенле аздан-аз бола келедиге. Абитуриентлени санпа-ры да азая барады. 2007-2010 жылда Россейни демография жаны бла бек согам кезмалодия.

сал кезиуюдю.
Коммерция амал бла бийик билим јериу быйылгы жайда арталпыда колургъа аздан къалгъанды. Школоклургьа аздан къалгьанды. Цину обшагьан жашла бла къызла ЕГЭ-де алгъан белгилери бла къърал бий-их окъу у койтеге киргенциле, хакъ-алып окъутхан вузлагъа барыргъа илинимегендине. Ишин ахъры уа бы-лай болгъанды – коммерция вузлада окъ отолурулмай къалгъандыла.

Сеть маркетинг

Сеть Маркетты.
Оп болумдан кьулулуну амалы терк окъуна табылгынды – абилуриентлени не порлю амалла бла да часыыры. Алайды да, Биринчи профессионал умиверсите (ПГУ-Первый профессиональный университет) ара шахарырызны саулай кесини рекламалары бла толтургъанды. Жаш адамлагъа

деп хакъсыз ингирги той-оюнла къу-раладыла, алагъа Дима Билан, Ксе-ния Собчак эм «Bad Boys Blue» груп-па, концерт номерлерин кёргюэттоп,

па, концерт номерлерин кергюзтоп, каатышырыкъдыла. Къыйын болумдан чыгъзуну ол торлю операциясына окъуй тургъан жаш адамланы да чакъыргъандыла. ОКЪУУ

лим бериуню эм илмуну министри Ан дрей Фурсенко да айтхан эди. Школ ланы бошагъанланы санлары жыл

ланы оошагъанланы санлары жылданжылгъа азая барады. Сёз ючюн, 2006 жылда 11 классны тауусханла 1 миллион 300 минг адам-дан аслам эдиле, 2012 жылда уа ал-

МВЕУ-ну (Международный восточно-европейский университет) приёмный комиссиясында айтханларына кёре, коммерция вузла кеслерине реклама коммерцим вузна кеслерине регулама этиу иш бла кюреширге керекдиле эм студентлеге онг тапдырыугьа да эс бё-люрге тийишлидиле. Аны юсюнден при-ёмный комиссияда былай дегендиле:

ахча ал

Шуёхунгу келтир —

вийик окъуу юйге келтирилген эм анда окъуугъа кирген студентлеге ахча неда батъалы сауутъала бериледиле. Башда аты сатъвнытьта н ПТУ- уб бир студенткасы оп жаны бла иги облушулкъ этегин исионо жанты а "Гой- ота» машина бла саутъалантнанды. Коммерция вузла, кесперичи абитуриентлерин кёбейтир гочон, жыл сайын тириден-тири корешериле. Быйып «Приведи друга» деген акция кег белгили болгъанды. Аны магъанасы уа быллайды - вуятъа жанты абитуриентлени келириент скаутъаны гочон берген хакъны азъражъ ейгенеди ейгенди. Алгай пъста окъуртъа рекомендация бла кирген биринчи вура- устудентине да берилерия вузланы солотудан кътухларыртъа боллукъ акция кътухларыртъа боллукъ акция солотира на били кътухларыртъа боллукъ акция на къпуларытър сигуу, бийик окъуу юйле уа аны къпуларытър сигуу, бийик окъу уюйле уа аны къпуларытър сигуу, бийик окъу уюйле уа аны къпуларытър сигуу.

ахыргыс аны къолларынд соймейдиле.

Окъургъа

киралмагъанланы чакъырыргъа

Жангы студентлени жетишмегенле-рини сылтауларындан бирлери - къы-ралда демография болумну къарыу-сузлугъуду. Аны юсюнден былтыр би-

лай адамла 700 мингден аз-маз кёборек боллукъдула. Бу тюрлю осап шарт 90-чы жылланы башында къырал-

тууулгъанлары бла байламлыды. Демографланы прогнозларына кёре, 2015 жылда ол жаны бла болум тюзеле башларыкъды, алай окъуу юйлеге кирлик адамланы саны уа жа-ланда энтта да 10 жылдан сора кёбейе

ланда энта да 10 жылдан сора кёбейе теборорге боллусы,
Алайды да, бийик окыуу койлеге кыирге сойгелениен саннары, вулада болгын окыуу жерледен эсе, кёборок ол аманда бола сысыуна, коммерция вула кызыраны бийик окыуу койлери-не хорлатырыктырыла. — 2 кммерция — 2 кммершан болумдын кыйсал эт-сек, школланы болыга тынаны саны бу-

сек, школланы бошаг-анланы саны бусаг-сагнатда или да азайг-анларын шарт кёрген кызйын пойколдо, - дейди кыз-ралныкы болмаг-ан универсиетине ден бүрлерини деканы. - Школдан сора оскурта кирирге сойгененен бир къзумлары бюджет бёлкомлени сту-дентлери болурга соедине. Омнано-жаны бла къолайлары болмаг-ан абъ-турментле, сбазоса, коммерция вуз-лагъа берлыкъ пойколдюле».

«Ол тюрлю программала барысы да бизни студентлерибизни кюсеулерине таянып жарашдырылгъандыла. Бизни

тагны жарашдыры вагадыга. ызара кебейгенлери бла байламлы статисти-каны бир киши да жюрютмегенди. Бол-сада скидкала бла байламлы програмсада смурска по аквивания програм-маланы тири хайырланнган студентле бардыга. Аны бла бирге уа, бизге сту-дентле жетишериле, энди аланы чакъ-врыу бла байламлы агитация керек тойюлдю деп, бир коммерция вуз да

Бонусланы эм скидкаланы

СКИДКАЛАНЫ
СИСТЕМАЛАРЫ
Ол неда бу бийик окъуу юйге кир-генлени санларыны кёплюго-аз-лыгъы вузла студентлеге къаллай кёз-ден къарагъанлары бла къаты бай-ламлыды. Тёреде болгъаныче, преполамлыды. Төреде болгъанъне, препо-дваательле месперини студентвери къаплайла болгъанларын биледиле. Коммерция вузла богонлокде окъу-чуларыны косперинден или къайгъър-гъан зн-ни иели школлатъа ушайдълга. Ана, МВСУ+ сутдентасък, универ-ситете косини шуёк къвъвны рекомен-дациясы бла моргения исоследна клагра айтханды: «Мени шуёкум ючюгно курс-

мени анда окъургъв чактъритъвнеды, мен а влай этере терх окъуна такуме болгъ-вна одим. Мен курсларьнида окъугъвы боджет вузгъв анда алгъвн баллары-ма жёре киралимазпыгъвным билтен адим, бу окъуу койуе ую хар зат къвлай оплутъун шубиру болушту» бла ан-гългал, мында окъургъв соойтенме». Сёвскох, ха риш очоно да хакът этел-нирге керекди, алай вузну таматаль-потрестивности възгражно бато объргърстивно-рестинителе възграж учасъ бато.

Сёзсіся, жар иш очнон да как-тёле-нирге керекцік, алай вузну таматаль-вы студентивге вірыскі жаны бла онг тальдывір очон, бу оску у обіге кирир-ге башжаланы кептиргенлеге табы-ракъ амалланы згедиле. «Ціўеўнгу кептир — скирка ап- деген акция кол-пержне да патарак-падан бери да хайырланылып турады. Биринчи профессионал универси-тетде скиркаланы уткай, саутьаланы бередиле, дейім 4-чо курогу студен-пасы. Бек алгыа бош саутьа-ланы, сёз кочон, ексрневимогени бе-редиле. Адамланы кжаллай бир кей кептирсент, саутьала да лапай бир игирекле бола барадыла-уа студентивге къзлизай скиркала бе-ригентирен к балай акциясы програм-

МВЕУ-ну приёмный комиссиясында у слудентеге къалиай соидкала бе рилгенпери бла байлампы програм маны юсиндера айхаждыла: "Бека оком эттеннег кібре, хар адам эттен къоцимулих» сл бителулю жетлижди! 2008 жылдан бери бизде быллай система ишлейди: бизде оккурты жесини шу-ёхуй келтирген студент окъуу ючюч алыннаги жаксыы 10 процентите зайтыться в бизде оккурты келтирген студент окъуу ючюч алыннаги жаксыы 10 процентите зайтыты айхамын талажды, Ненча жаш тылгын ёлчемин тёлейди. Ненча жаш адамны келтироенг, скирка аллай бүр кёп этиледи. Ол а окъуу ючюн тёлен-нген хакъны азайтыуну мадарлары-ны ахшы тюрлюсюдю». Ол программа кентден-кенгиге жай-ыла барады, аз-маз торленцирия ее да, кёп вузлада хайырланылады.

ШИМАЛ КАВКАЗ КЮН САЙЫН

«Дарий жол» Сочиде бошалгъанды

«Дарий жол» деген халкъла аралы ралли-рейдге къатъш-ханла жолоучулукъларын Сочиге келип бошагъандыла Жок ташырум машиналаны къзумунда бек или зкилажть 25-жыллыкъ пилот Эдуард Николавени «КАМАЗ-мастер» ко мандасы санялганды. Ол раллини яхыр Майгол - Крозаю Поляна кесегин тёртюнчю болуп бошагъанды, командада Поліна кесегин тёртпочно болуп бошай-занды, комайнада нёгери Владимир Чагинне зом имиут чакъль бир онг берил были разпизана альп айгоанда уа, Эдуард биринчи болгын-ры. Ючончо мерен бийлегениц датььада бу камазын - Офу-даус Кабиров. Тыш кывраллыланы араларында кесини «Тат-ра» машинасы бла эришген чехли Алёш Лограйс айырмалы болгызанды, ол эришиулера ейтрочно жерни алтыанды. Автомобильлени эсеплеу бла зачётда хорлагыаннта ралли жаны бла дунныны эки кере чемпиону «Фольксваген райс Тауарет3- автомашина бла Карлос Сайнс саналгызанды. Анта сегих микултан аспамылыких корлатып, зачени жерни ката-

осиго минутдан аспамыракъ хорпатып, экинчи жерни катар лы Нассер Ать-Аттян бийлегенди. Volkswagennu милоту-америкалы Марк Миллер кочон-но болгьанды, тертон-не болуп немец Кате, бешинчи уа – дат-ы да бир росовіли - УАС командань пилоту Биньямин Джапае болт-анды.

Экология проблемаланы кетередиле

2014 жылда Олмилиада оннатъв хазырланыу Сочи курортну экология проблемаларын тобис-тамыры бла тгорлендирирге кереклисин ачыкъпатъанды. Програм-маны тизмесине алгъа тамамланырыкъ ишлени онла бла саналгъан проектлери киргендиле. Аланы санында – Ад-пер районда жылгъа 100 минг кубомерт кир сууланы тазаларыкъ объектни жангыртыу, Имеретинск тюзино Адлерии объектлерини территориларанда чыкътъан кир сууланы кетерлик объектни ишлеу, Хостинск район-ла бла Мэмыта черекну кактъаларання магистраль колт да бла Мэмыта черекну кактъаларання магистраль колт да бла Мэмыта черекну кактъаларання магистраль колт за пределения съветня магистраль колт за пределения съветня съветня магистраль колт за пределения съветня магистраль колт за пределения съветня магистраль колт за пределения съветня съветня съветня съветня за пределения съветня съветня за пределения съветня съветня за пределения съветня съветня за пределения съветня за пределения съветня за пределения за пределе

Адлерии объектлерини территорияларындан чыкъгъан кир судяны в кетралик объектни ишлеу. Хостинок район да бла Мэымта черекни жагъаларында магистраль кол-лектор сетълени къурау бардыли. Шахарда хология проблемаланы тамамлауда бирин-чи атлам къалгъан-къулгъанланы ташыу эм жарашды рыу, оп санда къурулуш кир-кипчикин да кетериу бол гъанды. Проект 2014 жылгъа дери деп жарашдырылгъ-алпы.

інды. Быйылны аллындан башлап къаты къалгъан-къулгі анланы Адлердеги полигону жабылгьанды. 17 гектарны алгьан жерде рекультивации ишле бардырыладыла, тек-ника терассала (тектирле) этип барады. Ала къалгъан ккулгъанланы чачылыуларын эм бир бирге къатышьу-ларын тыпрыкъдыла. Черекни кесини эски ызына къай тарыр кочел, таянчакълары бла къабертъа ишлене ту-рады. Россейни территориясында, Сочиде, полигона-ны рекультивациларда, биринчи болуп, тыш къзралъс

СКВО-ну тау спецназы айырмалыды

Шимал-Кавказ аскер округну спецназы тау жерледо оч тюрлю эришиуледе да Россейни Сауутланнган Кюч коч порлю эришиунед ве госелял соутления.

перини араларында бек иги деген атха тиймшли болгъанын кёргюзтгенди. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны коррес
пондентине Шмиал-Кавказ аскер округну аскерлерини
командующисини пресс-секретары Андрей Бобрун бил

диргенди.

- СНГ-ни къыралларыны кюч структураларыны энчи подразделенияларыны араларында таулада юч тюрлк халкъпа аралы эришиуледе битеулю зачёт бла СКВО-ну Къарачай-Черкес Республикада таула сискерчилерини ко къврачам-черкес теспуоликада тау аскерчилерини ко мандасы экинчи сыйлы жерин алгыанды, биринчи жер ге уа Ставрополь крайны командасы чыкк-гыанды. Не формальный даражада РО-ни Кьорулар жинистерство суну подразделлерини араларында бек усталагы бизин округубузну Зеленчук станцияда орналгыан энчи мого стрелковый (тау) бригадасыны аскерчилери саналгыа ла, - дегенди

- дегенди ол. шиулеге Россейден, Къазахстандан, Узбекистан оришиулеге Россейин Къвзахистандан, зоемистан-дан, оп санда Россейин Къроууланыу министерствосун-дан 20 команданы санында 100 чакълы бир аскерчи къв-тышкандыла. РО-ни Сауугланнган Комендрини атындан командала болуп Шимал-Кавказ федеральный округдан тау- мотострежковый бритада. Россейин Краснодар край-да орналгъзн Хауа-десант аскерперини десант-штурм дивизиясь зм. РО-ни Къорууланыу министерствосун Ас-кер физкультураны институту къатышхандыла.

Электропоездни чачдыргъандыла

Татудырт Батудыта
Ставрополь крайда, Минеральный Воды - Невынномысок маршругда электропоездни чачдыргъандыла.
Транспортда РО-ни Минераловодск районла араль Юг
следственный Управлениясында ИТАР-ТАСС-ны корреспондетинне билдиргенлерине кёре, РО-ни Уголовный
кораскини «Къзум къоркуму змал бла адамланы аслам санда ёлторюрге кюрешгендиле», «Законсуз саут
жорогтендиле» зм. «Чачдырычу устройствола хазырлагъандыла» деген статъпла бла уголовный иш башланнтализь.

лагъандыла- деген статълла Ола уголовным иш очшлаг-нганды.
- Бу булукълукъ ишни эттен адамны неда къвуум адам-ны тохтащиврър ючюн, излеу-тинтиу ишле бардъръла-дыла, -дегенди бёлюмно оноучусу Алексей Мисаев. Аны айтханына кёре, Суворовская - Нагутское перегонда, кимле болгъанлары тохтащдърълмагъан адамла, шпа-лаланы арасына чачдъръучу устройстворну салып кет-гендиле. Устройство атылгъанда, электропоездни бирин-чи вагонуна заран тошгенди. Поеза дамасыз бара бол-гъанды. Бир киши да ачымагъанды, -дегенди Мисаев.

Багъаланы кётюргенлери ючюн – жууапха

ЮЧЮН — ЖУУаПХа
Россейни Дагъьстанда антимонопольный службасы
(УФАС) аш-азыкь продуктанан — гречканы, тауукъ жумуртхаланы эм чёнлеу жауну «Конкуренцияны кьоруулауну юсонден» федеральный законнта буужьлужьа
этил багъаларын кётюргенлери, алай бла аш-азыкь продукталын богонода багъаландыргъанары ючоен поставщиклеге къажау уголовный ишни башлагъанды. Антимонопольный федеральный службаны билдиргенине
кёре, уголовный ишге 2010 жылда 11-чи октябрьде къараллыкърды.

кёре, уголовный ишге 2010 жылда 11-чи октябрьде къв-раллыкьды. Дагььстанны УФАС Махачкъаланы 13 гастроном то-кенинде баш аш-занкъ продуктанны багъаларыны мо-ниторингин бардыргъанды, деп билдиргенди ПРАЯМ-ТАСС. Аны итогларына кёре, бир-бир аш-занкъ продук-тланы, гречка жарма, тауукъ жумуртхала, чёплеу жау кибик продуктланы багъаланнганлары ачакиъланнганды. Гречка жарманы эм жумуртхаланы багъалары жай баш-ланнганда 100-шер проценте, чёплеу жауну багъасы за — 15 процентте кёпорюлгендиле. Башланнган уголовный ишле бла байламлы тинтиуле бардырыллыкърыла, бу ишлени юспоринден айтырыкъ-лары болгъанла абери билдирирле деп сакълайрыль. Тинтиуле бошалгъандан сора антимонопольный законо-дательствогъ буумкълукъ этилгени тохташрырылса, анга

дательствотьа бузукъпукър этилгени тохташдырылса, анга кёре оноу этиледи эм терсликлери болгьан дамла ад министратив жууалка тартыллыкърыла, - дегенди Рос сейни Дагъыстандагъы УФАС-сыны оноучусуну къул лугън толгура тиогьан Джамиля Халлаева.

«Назмуларын къайтарып окъуп турлугъунг келеди...»

Озгъан байрым кюн Элбрусну раз бирлиганства бериледи таулу тиширы- ара библиотекасында белгили по- этибиз Табак-сойланы Мутар бла ара бийчени этиби у болгъанды. Ары орта да, ёмиорлюкдюле», - дегенди ол. шкону устазлары, окъучулары, назмучуну чыгъармачылыгъын оригения келягендиле. на Салижи жашы Мухамиат с бене оригения келягендиле.

Библиотеканы таматасы Сар-Библиотеканы таматасы Сар-башланы Светлана назмучуну жа-шау, чыг-зармачылыкъ жоллары-ны ослеринден айтханды, «Мухтар энчи жаты болгьан, шёндиого тёлю бек жаратханпаданды. Соймек-ликге аталгьан назмулары жаш адамланы энчи казден кыратады, жашауну суратлагьанлары уа-абадалланы терен сагъвы этдире-ди, озгъан жылларына къайтара-лы

Поэтни къайсы назмусун окъусанг да, анга макъам салып, жыр-ларгъа учунаса. Таулу тиширыу-лагъа жоралап жазгъанларын а къуру да къайтарып, окъуп тур-лугъунг келеди.

Игиликге ийнаныууса сен

жюрегисе. Сатанайдан бери эгечлеринг Отубузну сакъладыла –

ёчюлтмей, Къыйынлыкъда бюгюлмей,

Атыбызны ахыратха кёчюртмей Бу тизгинледе окъуна къаллай

лешгенди: «Кёпден бери да бизни элде быллай тюбешиу болмай тура эди. Бюгюн бери келгенле сюйген

Онунчу классны окъуучулары Мухтарны назмуларын окъугъан-рыла. Андан сора Табакъсой улу жашау, чыгъармачылыкъ жолпа-ры бла шатъърей болургъв ской-генлени соруупарына жууал этген-ди: «Хар кимни да барлы фажму-су. Биреу жазыучду, башхасы уа уста къурулушчуду, бизнесменди, аламат доктор неда устах.

лайдыла. Поэт бла жолугъуу биз-

Дуниягъа атлары айтылгъан портчуланы барысы да тренерл спортчуланы барысы да тренер болалмайдыла. Аланы аллай нерлери жокъду. Адам жаш заг нында окъуна фахмусун ачыг

муратпарыгыз толлукыдула, тукыумугызану, хапкыыгызаны ат-ларын иги бла айдырырсыз. Аны очоно а, богонлюкде, бир кюно-гозню бошуна оздурмай, окыуты-Доги жыйылыугы келгенлеге ёз тилинде, орусча да кёп назмула айтханды. Быллымдан келген кьонакыла Мухтарны жууукь за-манда кеслерине чакыргыанды-ла

манда кесперине чакъыргъанды-Жыйылыуну ахырында Молла-ланы Зарета Мутапифовна сёлеш-генди. Ол Мухтаргъа, элге келип, чамуларын окум, адамма бла ушакъ этгени ючен ыразылагъ-сында да запама чынгъармала-сында да запама чынгъармала-рынг бла халкъынгы къууандыра ули» – дегения ол

тур», - дегенди ол.
Тюбешиуге келгенле поэт бла сюйюп суратха тюшгендиле.

ФУТБОЛ

Итиниулюк аслам, эсеб а – аз

вачы спартакчыланы пооешлулы-ри эди десек, ётюрюк боллукъ тюй-юлдю. Анга къараргъа 13700 адам келгени да шагъатлыкъ этеди («Спартакга» битеу да 14200 адам сыйынады). Командала, судьяла сымынады). командала, судьяла да майданга «Футбол - террор-гьа къажау» жазыулары болгьан футболкалада чыкъгьан эдиле. Арбитр оюнну башларгьа бел-ги бергенлей, къонакъбайла

деген бүйрүкъ алгъанлары эсле не эди. Биринчи минутда Дядюн ашыргъан топну Гетериев, къо-

накъланы голкиперлери Дикань-ны алдап, къабакъ эшиклери габа ашыралы. Алай анга болуш-

таба ашырады. Алай анга болуш-лукыгы Ибсон жетип, нальчик-чилеге эсепни тюрлендирирге къоймайды. Биринчи таймны жа-рымына дери къонакъбайла москаячылагъа чабыууллукъла бардырыргъа къоймай эдиле. Ол

Командала

«Рубин ЦСКА

«Ростов»
«Спартак-Нч.»
«Спартак»
«Терек»
«Локомотив»
«Томь»
«Динамо»
«Сатурн»
«Анжи»

«Анжи» «Алания» «Амкар» «Кпылья Советов»

биринчи чабыууллукъларында окъуна зоелни тюрлендиредиле. Къонакъланы бразильячы сфра-варцы Ари, нальчикчилени къо-рулаучуларын хорлал, хайырлы комбинация къурал, толну Фред-риксонну къвбакъ зишклерине кийиредиле. От Тол къонакъбайланы аз да абъ-зълатиял-ялы. Аля битон бек Алай бла 55-чи минутда Дядюн маки или зо-чи минунда днума москвачыланы тазир майданла-рына жетип, късвакъ зшикпери таба тебирейди. Алайда аны кочеулен жыгъадыла. Арбитр Диканнын жаныпа пеналъти кёр-гюзтеди. Аны урургъа Леанд-рогъа буюрадыла. Алай ол эсеп-ни тенг эталмайды - голимпер келген топну, артыкъ къыйналмай

зыратмагъанды. Ала бютюн бек оюннга берилип башлайдыла. Москвачыла уа къорууланыугъа аслам эс бёлюп, бютеу кючлерин мисквачвий у кослуу исперинанга бергендиле. Алай ол не Йо-вановични, не Голични тыймагь-анды. Жарсыугъа, ала экиси да ашыргъан топла къабакъ эшикле-ни жанлары бла кеттендиле. Со-

ген толчу, артысь къвий-алмай, бир жаньна урады. Андан сора 20 минулну ичинда осн майдан-ны оргасъенда ётвенди. Тюбешиу бошалырга 15 ми-нут къвлып, Юрий Красножая коннта Гогучны бла Жезуску чыгъарады. Ала зяжих да Джань-вы бирер крее къвйгъы зтиритен-дия. Андан сора уа къонакъла-на фореаралраы Фредриксонну аллына жетедиле. 78-ии минул-да Мактири ашыргъва тполу да Мактири ашыргъва тполу кон-ини къзбахъ шикперине кий-рии къзбахъ шикперине кий-или, съвтан Сърга за из съвтан съвтан съвтан съвтан съвтан съвтан съвтан кърга за шикперине къзбахъ дасъна кон- очко келтиреди. Алай бла налъчикчиле бу съ-съчда къмстедионтарънида би-сонда къмстедионтарънида би-

алаи ола нальчикчиле оу се зонда кеси стадионларында би-ринчи кере хорлатхандыла. Кес-лерини кезиулю оюнларын а 26-чы сентябрьде Москвада «Дина-мо» бла ётдюрлюкдюле.

бла етдюрлюдь...
 ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.
 сомандала былай ой

Бирси командала былай ой нагъандыла: «Амкар» -«Крылья Советов» -2: «Алания» - «Ростов» - 0:0 «Сатурн» - «Динамо - 0:2 «Томь» - «Покомотив» - 1:1 «Анжи» - «Рубин» - 0:1 «Терек» - «Зенит» - 0:0 ЦСКА - «Сибирь» - 1:0

22-19 24-25 28 27

24-25 26-32 25-22 17-22 18-23 19-28 14-24 15-30 25-43

РОССЕЙНИ ЧЕМПИОНАТЫНЫ 21-чи ТУРДАН СОРА ТАБЛИЦАСЫ О. Х. Тб. Къ. Т. Оч.

21 21

ХАЙЫРЛАНЫУЧУЛАНЫ КЛУБУ

Шоколадчыкъны къапдынг – къарыу, эсенлик да мажардынг

лы затланы кюсегенлеге ахшь жангылыкъла бардыла. Шоко-лад жюрекге аллай бир жара-рыкъды, жарым сагъат этилген физкультура берген чакълы Съуру ол да тюйюлдю аны иги

: песегиз па бошпан сюй: иеиоиз оиз шоколадны: Алтын-ны сезимибиз бизге билдире болур, эштада, аны татыуундан сора да бир иги заты болгъанын. Аны хайырлылыгъыны юсюн-ден медицина журналла кёп гюрлю материала басмалагъ-

андыла. Medicine журналны билдирге-нине кёре, Австралиядагъы Аденине кёре, Австралиядагъы Аделаид университетни алимлери къара шоколад жюрек аурууланы 20 проценте азайтады, инсультну айныуун тохтатады, дейдиле. Аны жаланда тамырлада къанны басымы уллу болгъанадамла сезедиле. Къара шоко

адамла сезедиле. Къара шоко-лад гиперточиклеге къанны басы-мын азайтыргъа болушады. Аны аллай кочо анда кака-бурчакъла-да болгъан флавоноидлени хайы-рынданды. Ала азотну окисичи къу-ральууна себеплик этедиле, къан тамырлань къабыргъаларын кен-гертедиле. Тинтиуле ачыкълагъанларына кёре, флавоноидлери кёп болгъ-

ан аш-азыкъланы хайырлансала, (ала цитрус жемишледе, жабыш-макъда, соханда, кбе чайда, къы-зып чагъырда да бардыла) ала да спорт бла 30 минут кокрешген чакълы бир хайыр бередиле. Алай эсе да алимле эндиге дери хайырланып тургъан дарманланы бир жамына торткоп коюстузу де-

мейдиле. Анда башха затла бла

ле. Ол себепден, хар не да ке-реклиси чакълы хайырланыл-са игиди. Кюн узунуна бир бё-лек кесекчигин ашасагыыз жетсакъ, эркин радикаллагъа тсакь, эркин радикаллагьа кьажаутурадыла. (Эркин ради-калла агрессиялы структурала-дыла, аланы хатасындан адам-ны чархы терк окъуна «тот» этип башлайды эм терк тозу-райды). Алайды да, медицина эрттеден бери да махтап кел-ген клубникада болгьанындан эсе къара шоколадда антион

эсе къвра шоколадда антиок-сидантля кёп къалмай сегиз кере кёпдколе.
Аны бла бирге Journal of Cerebral Blood Flowand Меtabolism деген илму журнал Балтимордагъы университетни америкалы алимлери бардыр-гъван тинтирнен итогларын басма-лагъанды. Ала ачыкълагъянла-рына кёре кърав цикомар инсульлагъанды. Ала ачыкълагъанла-рына кёре, къра шоколад инсуль-тну хагасындан мыйыны заран ноштен жерперим заайтыргъа бог-лукъру. Андан сора да, къвра шоко-сърада табылгъан эликатеми деген загъйвания инсультаран кърсуулай-ды, нерва клеткаланы къоруулай-ры, нерва клеткаланы къоруулай бла бирге.

Кертиди, алыкъа ала лаборато-риялада чычханла бла бардырыл-гьан тинтиуледе алыниган шартла-дыла. Алимле аллай амалла бла адамлагъа болушурукъ заман-узакъда тюйюлдю дейдиле.

эпикатехинни сынауу бла кю-рештен британлы специалистлены айтханларына кёре, ол къанны айтханларына кёре, ол къанны мыйыгъа барыуун игилендиреди. Ол а деменцияны (акъылсызлыкъны) айныуун азайтады эм арыгъанлыкъны кетереди. Дагъъда! Жюклю тиширыулагъа иги жангылыкъ. Шоколад анагъа-

ча, балагъа да хайырлыды. Annal of Eridemiologyну билдиргенин кёре. ABШ-дагъы Йельск универси тетни тинтиучюлери шоколадны дайым хайырланып тургъанланы преэклампсия (кеч токсикоз) ауру улары иги да азаяды. Ол бек къор улары иги да азалды: Ол оси коод къуулу, адамны къусарыгъын кел тирген, кёзлерин ауландыргъа аурууду. Алимлени оюмларына кёре, шо

Алимлени оюмларына кёре, шо-коладны компанентлерини санын-да болгъан теобролии бек болуша-вы. Ол къанны басымып утлучиу эте, къан тамырлагъа кенгерирге болушады. Ала барысы да эртте-ден бери да ачыкъ болгъан шарт-лагъа кършакъдыла: 20-шар грамм къара шоколад эрттен-ин-гир сайын ашасагъыз стрессден да къутуллукъсуз.

бардырыргь акьоймай адиле. Ол а аланы ачикь къайгыз этдирге-ни эслене ади. Аллай кезиулени биринде Ди-канынга да "Рубини» голкипери Къалгъанды: топ, жерге тийип, голкиперни башы бла ётоп къа-бакь зшиклеге мирирге тебирей-ди. Болсада Дикань аны сермеп

65 жылны къартлыкъгъа санамазгъа!

АБШ-ны бла Австрияны алимлери, кеслери бардыргъ-ан тинтиулери бла бизни юсю-бюзде этген оюмладан эсе, бек аздан айтханда, 10-20 жыл-

лагъа жашбыз. «Илму» (Science magazine) журнал Сергей Щербовну (де-мографияны Венадагъы инмографияны Венадагьы ин-ституту) му Орорен Сандеросн ну (Нью-Йоркдагьы Стони Брук университети) статыльа-рын басмалагьанды. Бу алим-ле, кеслери бардыргьан тин-тиулеге-сынаулагьа танна, адамны санына къарауну къартайгьан амалларын эсге альуну къояргъа керекди дей-лире. Ажъл 100 жылым ися алыуну къояргъа керекди деи-диле. Ахыр 100 жылны ичин-де илму, медицина, ариулукъ-гъа къайгъъврыу система, жа-шау жорукъла кеслери да тюрленнгендиле. Биз ата-ба-

баларыбыздан эсе иги жашап башлагьанбыз, энди шёндо-гіо 40-жыллыкъла кеслерин 30-жыллыкълагьа санаргъа боллукъдула, 65-70-жыллыкъ-ла уд. аны Коло – 80-жыллыкъ-ла «Картла тойнолдиоле. «Тёрели окомтъа кёре, 65-жыллыкъ адам – къартды.

жыллыкъ адам – къартды. Алай эсе да ол адам алыка 25 жыл эм андан да кёл заман-ны жашаргъв боллукъ эсе, башхач айтсакъ, ол арталлы-да башха жыл санында, жа-рым ёмнор, ёммор неда эки ёмкор мындан алда жашагъан-ладан эсе башха жыл сануады. Жамауат ООН-ну статистика стенттеропальны, шалгларын

ламауаг Оот-ну статистика агентстволарыны шартларын эсге алып, тюрлю-тюрлю жыл санлыланы бир сунады, дейди Щербаков. Аны айтханына кёре, ала адамгъа, къайсы жыл саннга жетгенде болуш-лукъ керек боллугъун аччи таб-лица бла санап кюрешедиле, ишпей тургъван жаш тёлю бла тенглешдире. Ол таблицала эсик болгъандыла - къартай-гъандыла, дейдиле Щербако бла Сандерсон. Алгъън, соо ков. - «Жыл санлагъа эм къар ков, - «Жыл санлагъа эм к.с., тайыугъа жангыдан къарауавизуі ва жалі відап коварау» деген ишперинде илму жо-рукълагъа къарау бла шёндю-гю 40-жыллыкъла аигъннгы 30-жыллыкъла кибикле болгъ-анларын тохташдыргъандыла.

12 11

0-жыллыкъла кибикле болгъ нларын тохташдыргъандыла Сиз анга ыразымысыз Биз да ыразыбыз. Билмей тургъанлай 10 жылгъа жаш болуп къалсанг, анга къалай къууанмазса...

Интернет.

Кёчгюнчюлюкню биринчи жылларында «Кенгеш» кол-хозну сютлю малчылыкъда урун-нганлары битеу таулула эдик. Хасан налиары олгеу гаулула эдик. Ассан деген жетген жаш кече ийнекле оотгенди. Кюндюз а - башына бош. Тууарчы къошну таматасы аде-би, сыры болгъан къазахлы киши

би, сыры болгьан кьазахлы киши Сарасабай, кьолунда ишлегенле ге сакъ болуп къалмай, аланы хар бирин кесини бир ахиусуча кёр генди. Юйоноде иги ушхууур этил се, малчыланы жыйып сыйлагъ ан анга тёре эди. Ол хар заманда Хасанны осал къылыкъларын ласанны осал къылыкъларын, эринчеклигин, мытырлыгъын кеси ёзюне кёп айтханды. Алай тама-ганы сёзлери аны бир къулагъын-зан кирип экинчисинден чыгъып етгендиле.

Сюрюучюню Сарсабайны кёбир бек осал къылыгъы бар эди. Кюн сайын тууарчы къошну таматасыны юйюне, жайлыкъда, къыштыкъда болса да, ары-бери баргъ-

лур деген кезиуде Хасан юйге са-лам берип киргенди, къонакъ бла саламлашып, аны жанына кызы-лып отлугъанды. Къонакъ тургъ-анлай, чакъырылмай келген къон-шусуна не айталлыкъ эди къо-накъбай. Алай этип бездире кет-

Жалкъау

генде, Сарсабай адамла жыйы-лып тургъанлай Хасаннга былай айтып, айып этди: «Мени юйюме къонакъ келсе, Хасан, экинги мейман (къонакъ) болуп къачан-

мейман (къонакъ) болуп къачан-нга дери келип турлукъса?». Цакъврылмай биреуню юйю-не кюн сайын къонакъ болуп келип турмакълыкъ къайсы мил-летде да уллу айыпладан бирле-риди. Алай Хасан аны алайлыгъына бир да тюшюналмады. Къон-шу юйде ушхууур сакълаучу бо-луп ёмюрю кетди.

Сарсабайны бла Хасанны ара-

анды. Аны къой, кюз кечелени биринде ол ийнеклени сюре барып, къонщу колхозну жетип тургьан нартюх бахчасына бошлагънды. Кеи уз гебен жанында жукълап къалгъанды. Аны ючион са сарасабатьа улит заму салынганды. Ол заманда былай айхтыра къош тамата: «Эй, Хасан, саныка с

ды къош тамата: «Эй, Хасан, сан-га биреу иги адамса деген кюн, сен ёлюрге керексе». Кечелени биринде Сарсабай, биргесине нёгер да алып, май айда кырдык да иги болуп тургь-анлай, ийнеклени сютлери былай

терк къалай таркъайып къалды деп, жарсып, малланы къалай кютколгенперине къараргъа барди Сени жаунгда аны көрскон! Айрыкамда барамтагъа тыйылып, алайда уа бере сюелген чей баш кёрмез эдинг. Сюрюучю маллайгъа кирирге жангъз жолызчыкъ бар эди да, алайгъа жамычысын бодуркър этип, кеси уа жокъ. Ийнекле къош таматаны кергиняй, кеюроп, аны аллына келип, кёремисе бизге жеттен конню делечиа, бирден жонню делечиа, бирден жингырдакелип, керемисе сизге жетген кюнню дегенча, бирден ынгырда- дыла, ёкюрдюле.

Ол кюнден сора Хасан Сарсабайны «къайгъырыуу» бла

байны «къайгъырыуу» бла Карагандагъа кетди. Алай, бир жыл да турмай, къачып келди. Ый-ыкъ да озгъунчу ызындан излеу-чюле жетдиле, тутуп кетип, алты айгъа сюд этдиле. Джамбулда уллу химия завод ишлене эди да анда тутмакълыкъ сынай, тууарчы къошну тансыкълай, таза хауада ишлеучюсюн тюнюнде угъай, шюнде окъуна кёре эди.

ЛУКЪМАН улу. М

БИЛДИРИУЛЕ

Аскерге - контракт бла

Къабарты-Малкъар Республиканы аскер ко-миссариатыны Нальчик шахарда бёлюмю жыл даляры 40-тъв жетиеген эмда запасда обо пъна гражданланы контракт бла аскерде къул-лукъ этерге алары. Иш жажъ уллуду. Контракт бла аскерде къуллукъ этерге сюй-

генле къміт-ни асмер кимискариятывня налівчик-де бёлюмноне келирге керекдиле. Аны адреси былайды: Нальчик шахар, Вологиров орам (ал-гъвіннты Красноармейская), 26-чы юй, 24-чю ка-бинет. Сорлукълары болгъанла телефонну бу номерине сёлеширге боллукъдула: 44-10-83.

ДОСААФ-ны автошколасы курсантланы алады

аскер-эсеплеучю усталыкълагъв хазырлар мурат бля курсентланы окъугъв алады.
«» категориялы усталыкъгъв юйретнуга екерге чакъвірылгъва мада саулукълары аскерде кърллукъ этиуге жарагъвн, аскерге 2011 жылда жаз общында чакъвырялыкъ 18-26жыллыкъ жылда сла убашьна ота къвъзл а сайланадыла.
«Е- категориягъв саулукълары иги обогъвана, «С» категориягъв кере бир жылны змагла, асра жаменты водитель болут ишлегенле, кеслерини неда доверен ость бла жюрютген жюк ташыучу машиналары болгъа

КъМР-ни аскер комиссариаты Россейни ДО-СААФ-ы бла бирге «С», «Е», «Д» категориялы жыл санлары 20-дан башлап 26-гьа жеттен аскер-оселлеуно усталыклал-ы хазырлар му- 2011 жылда жаз башныңа аскере чакырыл-

2011 жылда жаз оашында аскерге чакыырылык эмда саулукыл жаш адамла юйренир-ге боллук-каула. Окулук-из жаш окулук-из жашагынагы жашагынагы жолгыз этген къоранчилары кызы-тарылады. Россейни ДОСАФ-ыны автошко-луна октургъв кирир ючюн, Кызбарты-Малкы-арны аскер комиссарматарыны бёлюмлери-не заявление жазаргы керекди.

Сорлукълары болгъанла подполковник Х.Мирзоевге телефонну 91-44-65 номерине сёлеширге боллукъдула.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ:КЬАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОС

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

АЛИКАЛАНЫ Владимир,БЕППАЙЛА-НЫ Муталип (баш редакторну орунба-сары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш ре-дакторну орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМА-ЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА

Редакторну приёмныйи - 42-63-01. Баш редакторн арлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаплы секретарь - Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52. 42-66-85

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
мауат-политика бёлюм - 42-67-68,42-24-02.
Хокопомика бёлюм - 42-67-68, 42-68-72.
Культура бёлюм - 42-75-82, 42-68-72.
манальтура бёлом - 42-75-82, 42-68-72.
манальтама белом - 42-75-82.
Письмога м реклама бёлом - 42-37-94.
Типмагча бёлом - 42-37-94.
Сурат адалуум - 42-75-82, 42-66-76.
Культ адалуум - 42-75-82, 42-66-76.
Операгорая - 47-26-28, 42-39-65.

едакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къ жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха

Редакция авторладан 400 газет тизгинден шинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмай

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чк июньда региограция этилгенди.

_H_0066.

Газетни басмагъа КъМР-ни Информация коммуникацияла, мауат биригиулени эм жаш тёл плери жаны бла министерствосу мпьютер службасы хазыр этген

Газет 1905 жылда Революция атл республикалы полиграфкомбинат басмаланнганды, Нальчик шахар Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: 42-06-51, 42-19-97

Газетлени розницагъа сатыу ючь КъМР-ни "Роспечатъ" акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

19 сагъатда къол салынады. 21.00 сагъатда къол салыннганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН

чыгъаргъанла: Байсыланы Марзият-дежурный редактор; Гайыланы Рита - жууаг-лы секретарыны орунбасары; За-заланы Лида (3-чю бет), Акушула-ны Феруза (1-чи бет), Алийланы Белла (4-чо бет), Кулчаланы Зуль-фия (2-чи бет) - корректорла.

Тиражы 3530 экз. Заказ № 2640

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ